DUGO OČEKIVANA PROSLAVA

Prstena Tri za vilin-kralje za koje zvijezde siju, I Sedam za patuljke-vladare kamenih dvora moći, I Devet za ljude, usuda kletog što zarana mriju, Al Prsten Jedan za Cara Mraka na prijestolju noći U zemlji Mordor gdje sjene se kriju.

U ovoj je knjizi riječ pretežito o hobitima i iz nje će čitatelj doznati štošta o njihovu značaju i nešto malo o njihovoj povijesti. Nešto više može doznati iz odabranih ulomaka Crvene knjige o Zapadnoj pokrajini koji su već objelodanjeni pod naslovom Hobit. Ta je pripovijest proistekla iz prvih poglavlja Crvene knjige koju je napisao sam Bilbo, prvi hobit koji se proslavio u svijetu i koji je to svoje djelo naslovio *Tamo i opet natrag*, jer je u njemu riječ o njegovu putovanju na istok i o njegovu povratku: o pustolovini što je poslije uključila sve hobite u velike događaje toga doba o kojima je ovdje riječ. Ipak, mnogi će možda poželjeti da odmah na početku saznaju nešto više o tom izvanrednom narodu, a neki možda nisu ni vidjeli spomenutu knjigu. Za takve čitatelje evo ponajprije nekoliko napomena o nekim važnijim stvarima iz hobitoznanstva i kratkog prisjećanja na tu prvu pustolovinu. Hobiti su jedan neupadljiv ali prastar narod, nekoć znatno brojniji nego danas; jer oni vole mir, Sl.1 Gospodar prstenova, Aragorn

tišinu i dobro obrađenu zemlju: najradije prebivaju u lijepo uređenu i uzorno obrađenu seoskom predjelu. Ne razumiju niti su ikad razumjeli, pa nisu ni voljeli, strojeve složenije od kovačkog mijeha, vodenice ili ručnog razboja, iako su vješto rukovali alatom.

Čak su i u drevno doba obično zazirali od "velikih ljudi" kako nas nazivaju, a sad upravo panično bježe od nas i sve ih je teže naći. Imaju dobro razvijen sluh i vid, a premda su skloni debljanju i nikad se ne žure bez potrebe, ipak se hitno i spretno kreću. Odvajkada su umjeli brzo i nečujno nestati kad god bi na njih nabasali "veliki ljudi" koje nisu željeli sresti; tu su vještinu razvili do te mjere da se ona ljudima mora činiti upravo čarobnom. Međutim, hobiti nisu zapravo nikad izučavali nikakvu magiju, a tu svoju sposobnost izbjegavanja ljudi imaju zahvaliti samo profesionalnoj vještini koju su stekli naslijeđem i vježbom, tijesnom povezanošću sa zemljom, u čemu ih veće i nespretnije rase ne mogu slijediti. Jer oni su sitni stvorovi, manji od patuljaka zapravo nisu tako čvrsti i snažni, iako nisu mnogo niži od njih. Različite su visine, negdje između dvije i četiri stope, po našim mjerama. Dan-danas malokad dosežu do tri stope, ali kažu da su se smanjili i da su nekad bili viši. U Crvenoj knjizi piše da je Bandobras Took (Rikobik), sin Isengrima Drugog, bio visok četiri stope i da je jahao prave konje. Sudeći po hobitskim predajama, njega su nadmašile samo dvije slavne povijesne ličnosti; ali upravo o toj neobičnoj temi riječ je u ovoj knjizi. Što se tiče hobita iz Shirea, o kojima je u ovim pričama riječ, oni su u doba mira i blagostanja bili veseo narod.

Sl.2 Gospodar prstenova, Pipin i Merry

SJENKA PROŠLOSTI

Sl.3 Gospodar prstenova, Fellowship

voljeli žutu i zelenu, ali su malokad nosili cipele jer su im tabani bili tvrdi kao štavljena koža i obrasli bujnom kovrčavom dlakom, sličnom kosi na glavi, koja im je obično bila smeđe boje. Stoga je jedini obrt kojim se nisu mnogo bavili bilo obućarstvo, ali su imali dugačke i vješte prste i znali su izraditi mnoge druge korisne i zgodne stvari. Lica su im bila prije dobroćudna nego lijepa, onako široka, blistavih očiju, rumenih obraza, usta vazda spremnih za smijeh, za iće i piće. I doista su se smijali, i jeli, i pili, često i od srca, voljeli su u svako doba priproste šale i šest obroka na dan (kad god bi do njih mogli doći). Bili su gostoljubivi i uživali u zabavama i u darovima koje su velikodušno davali i rado primali. Bjelodano je da su hobiti, unatoč kasnijem otuđivanju, u rodu s nama; mnogo su nam bliskiji nego vilenjaci, pa i patuljci. Od pamtivijeka su govorili ljudske jezike, na svoj način, voljeli su i mrzili manje-više isto ono što i ljudi.

Odijevali su se u jarke boje, napose su

Gospodar prstenova, Arwen Undómiel – Najmlađa je kći vilenjaka Elronda.Ona je princeza Rivendella. Živjela je u Lorienu s majkom, a u vrijeme dolaska družine u Rivendell i ona je došla posjetiti oca. Otac ju je često nagovarao da ode s njim u Neumiruće zemlje no ona je zbog ljubavi prema Aragornu ostala u Međuzemlju.

Sl.4 Gospodar prstenova, Prometej

Ali u kakvom smo srodstvu s njima, to Starog svijeta, istočno od mora. Hobise više ne može pouzdano ustanoviti. ti u Bilbovo doba nisu više ništa znali Porijeklo hobita seže u daleke dane o svojoj prapostojbini. Ljubav spram koji su odavno prošli i pali u zaborav. učenosti (izuzev rodoslovnih predaja) Samo vilenjaci čuvaju još nekakva nije među njima bila osobito rasprosvjedočanstva o tom minulom vreme-stranjena, ali je u starim porodicama nu, ali njihove predaje bave se gotovo bilo još pojedinaca koji su proučavali isključivo njihovom poviješću, u kojoj njihove knjige, pa čak i skupljali izvjese ljudi malokad pojavljuju a hobiti se štaje vilenjaka, patuljaka i ljudi o stauopće ne spominju. Pa ipak je jasno rim vremenima i dalekim zemljama. da su hobiti zapravo živjeli mirno u Njihovi su zapisi počinjali tek od na-Međuzemlju mnogo godina prije nego seljavanja Shirea, a najstarije legende što su ih drugi narodi uopće primije- jedva da su dopirale dalje od vremena tili. A kako je svijet, uostalom, odu- seoba. Ipak, iz tih legendi, pa i iz nevijek bio pun nebrojenih čudnovatih kih njihovih neobičnih riječi i običastvorenja, činilo se da ta mala bića i ja, jasno proizlazi da su hobiti, kao i nisu osobito važna. Međutim, u vrije- mnogi drugi narodi, u dalekoj prošlome Bilba i njegova nasljednika Froda, sti bili krenuli na zapad. U njihovim oni su iznenada postali, a da to uopće najstarijim pričama nazire se vrijeme nisu željeli, i važni i glasoviti uzne- kad su prebivali u dolinama gornjeg mirivši vijeća mudraca i velikana. Ti toka Anduina, između rubova Velidani, Treće doba Međuzemlja, odavno ke Zelene šume i Maglenog gorja. Ne su prošli i oblik se svih zemalja pro- može se više pouzdano utvrditi zašto mijenio, ali krajevi u kojima su hobi- su se poslije upustili u težak i pogibeti onda prebivali zacijelo su oni isti u ljan prelazak preko gorja do Eriadora. kojima i sad borave: na sjeverozapadu

knjige J.R.R. Tolkiena od kritički i financijski na Melkorov nesklad u atanima! A quendi će biti Gospodar prstenova: Gospodar prstenova: Povratak kralja (eng. The Gospodar prstenova koji najuspješnijih filmova *Vilenjaci,* na quendijskom Pjesmi, ali podrobnije najljepši od sve zemaljske Lord of the Rings: The zaključuje istoimenu filmsvih vremena. Osvojio je jeziku quendi ,govornici', informacije o njima djece, i posjedovati će, Return of the King) fansku trilogiju. Objavljen 17. svih 11 Oscara za koje je prvorođena su djeca Erua ondje nisu navedene, zanijeti, i donijeti u ovaj tastični je pustolovni film prosinca 2003., Gospodar Ilúvatara. Kako se navodi doli jednog opisa prema svijet više ljepote no sva Petera Jacksona iz 2003. prstenova: Povratak u Ainulindaleu, Glazbi riječima Ilúvatara: moja Djeca; i živjeti će u "Gle, ja ljubim Zemlju koja temeljen na trećem dijelu kralja postao je jedan Ainura, sam Ilúvatar ih većem hlaženstvu. je začeo kao odgovor će biti dom auendima i Ti dani, Treće doba Međuzemlja, odav-jedva da su dopirale dalje od vremena gorja, hobiti su se već bili podijelili na bili još u Pustošiji. Oni su bili najobično su prošli i oblik se svih zemalja pro-seoba. Ipak, iz tih legendi, pa i iz nekih tri pomalo različita plemena: Dlakono-niji predstavnici hobita, i kudikamo ge, Šturove i Bljedolike. mijenio, ali krajevi u kojima su hobiti njihovih neobičnih riječi i običaja, janajbrojniji među njima. Ujedno su bili onda prebivali zacijelo su oni isti u sno proizlazi da su hobiti, kao i mnogi Dlakonozi su bili tamnije puti, sit- najskloniji da se skrase na jednom kojima i sad borave: na sjeverozapadu drugi narodi, u dalekoj prošlosti bili niji i niži, bez brada i bosi; šake i sto- mjestu, i najbolje su očuvali običaj da Starog svijeta, istočno od mora. Hobi-krenuli na zapad. U njihovim najstapala bijahu im gipki i hitri, voljeli su žive u rovovima i rupama. Šturovi su ti u Bilbovo doba nisu više ništa znali rijim pričama nazire se vrijeme kad brda i visoravni. Šturovi bijahu širi, se dugo zadržavali uz obale velike rio svojoj prapostojbini. Ljubav spram su prebivali u dolinama gornjeg toka krupnije građe, imali su veća stopala jeke Anduin i manje su zazirali od ljuučenosti (izuzev rodoslovnih predaja) Anduina, između rubova Velike Zelene i šake, i radije su prebivali u ravnica- di. Došli su za Dlakonozima na zapad nije među njima bila osobito raspro- šume i Maglenog gorja. Ne može se više ma i riječnim dolinama. Bljedoliki su i krenuli niz rijeku Glasnovodu na jug; stranjena, ali je u starim porodicama pouzdano utvrditi zašto su se poslije pak bili svjetlije puti i kose, viši i vitkiji mnogi su od njih dugo boravili izmebilo još pojedinaca koji su proučavali upustili u težak i pogibeljan prelazak od ostalih, a najviše su voljeli drveće du Tharbada i granica Dunlanda prije njihove knjige, pa čak i skupljali izvje-preko gorja do Eriadora. Njihove prei šumske krajeve. Dlakonozi su nekad nego što su se ponovo zaputili na sještaje vilenjaka, patuljaka i ljudi o sta- daje govore o razmnožavanju ljudi u davno imali mnogo posla s patuljcima ver. Bljedoliki su bili sjeverno pleme,

7

i dugo su prebivali u podnožju gorja. ujedno i najmalobrojnije.

Rano su krenuli na zapad i lutali kroz Eriador sve do Vjetrovrha dok su ostali

rim vremenima i dalekim zemljama. toj zemlji i o sjeni koja je pala na šumu

Njihovi su zapisi počinjali tek od na-tako da je potamnjela i dobila novo ime

seljavanja Shirea, a najstarije legende Mrkodol. Prije nego što su krenuli preko

TROJICA SU VEĆ DRUŠTVO

"Trebalo bi krenuti tiho, i trebalo bi krenuti uskoro" reče Gandalf. Prošla su već dvatri tjedna a Frodo još nije davao znaka da je spreman krenuti. "Znam. Ali teško je učiniti i jedno i drugo" napomene on. "Ako jednostavno nestanem kao Bilbo, začas će se ta vijest pronijeti Shireom." "Dakako da ne smiješ nestati!" reče Gandalf. odlazak bila podnošljiva. Mislio je stog vijenca i na rastanak" reče Frodo.

Sl.5 Gospodar prstenova, Gimli

"To nikako ne bi valjalo! Ja sam rekao<u>što je manje mogao na Prsten i na to</u> uskoro, a ne odmah. Ako smisliš neki kamo će ga on na kraju možda odvenačin da se izvučeš iz Shirea a za to ne sti. Ipak nije govorio Gandalfu što sve saznaju svi odjednom, to bi vrijedilo misli. A uvijek je bilo teško reći što kraće odgode. Ali ne smiješ previše sve čarobnjak sluti. Pogledao je Froodgađati." "Kako bi bilo da to bude da i osmjehnuo se. "Dobro" reče mu. na jesen, na naš rođendan, ili posli- "Mislim da će to biti u redu... ali ne je njega?" priupita ga Frodo. "Mislim<u>smije biti nimalo kasnije. Ja sam već</u> da bih do tada mogao sve pripremiti poprilično zabrinut. Dotle se čuvaj i kako valja." Istini za volju, sad kad je pazi da se ne odaš kamo se spremaš! trebalo krenuti, nekako mu se nije I pobrini se da se Sam Gamgee ne izišlo. Vrećasti vijenac nije mu godina-brblja. Ako se izbrblja, ja ću ga stvarma izgledao tako poželjno prebivalište no pretvoriti u žabu." "Što se tiče toga pa je želio uživati u njemu najviše što kamo idem" reče Frodo "teško bih to može tog posljednjeg ljeta u Shireu. mogao ikom odati jer mi ni samom nije Znao je da će mu na jesen srce biti jasno kamo idem.", Ne budi smiješan!" bar malo sklonije putovanju, kao što reče mu Gandalf. "Ja ne mislim na to da se uvijek događalo u to doba godine. ne ostavljaš svoju buduću adresu na Zapravo je bio u sebi nakanio otputo- pošti! Ali svakako odlaziš iz Shirea... vati na svoj pedeseti rođendan, a na a to se ne smije saznati sve dok daleko Bilbov sto dvadeset i osmi. Nekako ne odmakneš. Morat ćeš otputovati, ili mu se činilo da će to biti pravi dan da barem krenuti, bilo na sjever, na jug, na pođe njegovim stopama. Najviše mu je zapad ili na istok... ali za taj smjer ne bilo stalo do toga da pođe za Bilbom, smije nitko znati." "Bio sam toliko zai jedino mu je zbog toga pomisao na okupljen mislima na odlazak iz Vreća-

"Hrabrost se može naći na neočekivanim miestima" reče Gildor. "Ne daite se! A sad na spavanje! Ujutro nas više nećete ovdje vidjeti, ali ćemo razaslati poruke kroz sve okolne krajeve. Lutajuće družine znat će za vaše putovanje, a oni koji imaju moć da čine dobro pazit će na vas. Proglašavam vas prijateljem vilenjaka, i neka zvijezde sjaje na kraju vašeg puta! Malokad nam je Ujutro se Frodo probudio osvježen. bilo ovako lijepo sa strancima, a divno Ležao je u sjenici napravljenoj od živog je bilo čuti riječi drevnog jezika iz usta stabla i isprepletenih grana što su se drugih lutalica na svijetu." ne ostavljaš spuštale sve do zemlje; ležaj mu bijaše svoju buduću adresu na pošti! Ali sva- od paprati i trave, debeo, mek i neobič-

PREČACEM DO GLJIVA

kako odlaziš iz Shirea... a to se ne smije no mirisan. Sunce je sjalo kroz lepršasaznati sve dok daleko ne odmakneš. vo lišće, još zeleno na stablu. On skoči na noge i izađe. Sam je sjedio na travi blizu okrajka šume. Pippin je stajao i proučavao nebo i vrijeme. Od vilenjaka nije bilo ni traga ni glasa. "Ostavili su nam voća, napitka i kruha" reče Pippin. "Hajde doručkovati. Kruh je gotovo isto onako ukusan kao što je bio noćas. Ne bih ti ga uopće bio ostavio da Sam nije navalio da ti ga ostavim." Frodo je sjeo do Sama i uzeo jesti. "Kakav nam je plan za danas?" zapita Pippin. "Da stignemo što prije do Buckleburyja" o govori Frodo i usredotoči se na jelo. "Misliš da ćemo opet vidjeti one Jahače?" veselo ga priupita Pippin. Na jutarnjem suncu izgledi da vide makar i čitavu četu nisu ga čini se, previše uznemirivali. "Da, vjerojatno ćemo ih vidjeti" reče Frodo, koji ih se nerado prisjećao. "Ali nadam se da ćemo rijeku prijeći neopaženi." "Jesi li doznao štogod o njima od Gildora?" "Ne baš mnogo… sve je nešto natucao i nagađao" reče Frodo izbjegavajući odgovor. "Jesi li ga pitao zašto onako njuše zrak?" "Nismo o tome razgovarali" odgovori Frodo punim ustima. "Šteta. Siguran sam da je to neobično važno."

Sl.6 Gospodar prstenova, Gimli i Frodo

"Ako je tako, siguran sam da mi Gildor ne bi htio ništa objasniti" oštro će Frodo. "A sad me malo ostavi na miru! Ne želim odgovarati na niz pitanja dok jedem. Htio bih malo razmišljati!""Nebesa!"reče Pippin. "Za doručkom?"Pa odšvrlja do ruba tratine. Frodu nije vedro jutro – varljivo vedro jutro, pomislio je - odagnalo iz misli strah od potjere, pa je premišljao o Gildorovim riječima. Do njega opet dopre Pippinov veseli glas. Trčkarao je po zelenoj tratini i pjevuckao. "Ne! To ne bih mogao!" reče Frodo u sebi. "Jedno je voditi mlade prijatelje na izlet kroz Shire dok ne ogladnimo i umorimo se pa nam jelo i krevet prijaju. Ali povesti ih u progonstvo gdje glađu i umoru možda neće biti lijeka, nešto je sasvim drugo – sve da su i voljni poći sa mnom. Ova je baština samo moja. Mislim da ne bih smio ni Sama povesti." Pogledavši Sama Gamgeeja, otkrije da ga Sam motri. "No, Sam!" reče mu. "Što veliš na to? Krenut ću iz Shirea što prije... zapravo sam odlučio da se u Sl.7 Gospodar prstenova, Archer Crickhollowu ne zadržavam ni jednog dana, ako baš ne moram." "Vrlo dobro, oni znaju da vi odlazite, pa sam migospodine!" "I svejedno bi pošao sa slio da nema smisla to poricat. Divan mnom?" "Bi." "Bit će to vrlo opasno, narod, ti vilenjaci, gospodine! Divan!" Sam. Već je i sad opasno. Ni jedan se od "Jest, jest" reče Frodo. "Sviđaju ti se nas dvojice po svoj prilici neće vratiti." još i sad, pošto si ih izbliza vidio?" "Ako se vi, gospodine, ne vratite, neću "Reko bi da uopće nije važno da li mi se ni ja, to je sigurno" reče Sam. "*Pazi* se sviđaju il ne sviđaju, tako rekuć" da ga ne ostaviš na cjedilu! govorili su polagano odgovori Sam. "Čini mi se da mi. *Da ga ostavim na cjedilu!* odgova- je svejedno šta ja mislim o njima. Sarao sam im. *Ne pada mi na pamet. Poći* svim su drukčiji nego što sam mislio... ću s njim pa da se i na Mjesec penje; a tako stari a tako mladi, i tako veseli i ako ga koji od onih Crnih jahača poku-tužni, tako rekuć." Frodo iznenađeno ša zaustaviti, imat će posla sa Samom pogleda Sama, pomalo očekujući da Gamgeejem, reko sam im, a oni su se ugleda neki vanjski znak čudnovate samo smijali." "Tko su to oni, o čemu ti promjene koja se zbila u njemu. Učinilo to pričaš?" "Vilenjaci, gospodine. Malo mu se da glas Sama Gamgeeja nije više smo popričali noćas. Činilo mi se da onaj za koji je mislio da ga poznaje.

Kretali su se najbrže što su mogli preko busenja trave i po debelim naslagama suhog lišća, a kiša je oko njih neprestano bubnjala i kapala. Šutjeli su, samo su se osvrtali i zirkali na sve strane. Nakon pola sata Pippin reče: "Nadam se da nismo skrenuli previše na jug, i da ne idemo duž ove šume! Ovaj pojas nije osobito širok – rekao bih da na najširem mjestu nema više od jedne milje – pa smo već morali proći kroz njega." "Ne bi vrijedilo ni da idemo u cik-cak liniji" reče Frodo. "To nam ne bi mnogo pomoglo. Idemo i dalje u ovom smjeru! Nisam baš siguran da bih već želio izaći na čistinu." Tako su produžili možda još dvije milje. Tad je sunce opet sinulo iz iskidanih oblaka a kiša jenjala. Bilo je već prošlo podne pa su osjećali da je krajnje vrijeme za ručak. Zastali su pod jednim brijestom: premda je brzo žutjelo, lišće je na njemu još bilo gusto, a zemlja ispod njega prilično suha i zaklonjena. Kad su počeli spremati ručak, ustanovili su da su im vilenjaci napunili boce bistrim, blijedozlaćanim napitkom koji je mirisao kao med od raznog cvijeća i koji ih je čudesno krijepio. Uskoro su se već smijali i pokazivali fige kiši i Crnim jahačima. Vjerovali su da će ubrzo prevaliti i tih posljednjih nekoliko milja. Frodo se naslonio leđima na deblo i sklopio oči. Sam I Pippin sjedili su do njega pa su počeli pjevušiti, a onda su i tiho zapjevali:

> Ho! Ho! Ho! Bocu dodaj mi drugu! Zacijelit ću srce, utopit ću tugu. Nek vjetar šiba, nek kiša lije, Milje su duge, cilj blizu nije, Pa ću pod krošnju prileći neku, I oblake pustit da nebom teku. Ho! Ho! Ho!

Sl.8 Gospodar prstenova